

Inhoud

Inhoud	1
Achtergrond en totstandkoming verslag	2
Inbreng Gebruikers Advies Groep	4
Organisatorische kant Gebruikers Advies Groep	10
Samenvatting	11
Bijlage 1: Deelnemers Gebruikers Advies Groep	12
Bijlage 2: Programma	13
Bijlage 3: Aanpak	15
Bijlage 4: Niet behandelde programma onderdelen	16
Bijlage 5: Onderdelen niet opgenomen	17
Bijlage 6: Gebruikte theorie	18
Bijlage 7: Participatieladder	21

Achtergrond en totstandkoming verslag

Achtergrond

Wikiwijs is een open lesmaterialenbank, voor en door docenten. Op Wikiwijs kunnen docenten lesmateriaal zoeken, vinden, arrangeren, ontwikkelen, plaatsen en beoordelen.

Op woensdag 10 maart jl. is de Wikiwijs Gebruikers Advies Groep bijeengekomen om enkele medewerkers van Wikiwijs van inbreng te voorzien over het verbeteren van Wikiwijs.

Acht Wikiwijs gebruikers variërend van PO, ROC, VO en AOC gaven hun advies gebaseerd op ervaringen in de praktijk met Wikiwijs en andere omgevingen zoals Digischool en open lesmateriaal in de groene kolom en het primair onderwijs.

Verder heeft de Gebruikers Advies Groep advies gegeven wat motivaties zijn van docenten bij het wel of niet arrangeren en plaatsen van materiaal in Wikiwijs.

In Bijlage 1 staan de deelnemers genoemd inclusief onderwijsachtergrond en een korte motivatie voor deelname aan de bijeenkomst.

Vanuit Wikiwijs waren aanwezig: Edward Severin (Projectleider Community's Wikiwijs) en Jan-Bart de Vreede (Productmanager Wikiwijs). De bijeenkomst werd gefaciliteerd door Sander Mulder van Yppah.

Het gesprek vond plaats op initiatief van Wikiwijs en ging over de functionaliteit van Wikiwijs en docenten-participatie in Wikiwijs.

De Gebruikers Advies Groep is om raadpleging gevraagd op de volgende punten:

1. Functionaliteit
2. Betrekken docenten
3. Zenden en samenvatten
4. Hoe verder

Leeswijzer

Vragen of toelichting door Edward Severin, Jan-Bart de Vreede of Sander Mulder is *schuin gedrukt*.

Omdat er geen afspraken waren over de totstandkoming van standpunten als gehele Gebruikers Advies Groep — bijvoorbeeld door consensusvorming, veto, meerderheid van stemmen, etc. — is er voor gekozen om individuele citaten op te nemen in dit verslag. Citering is herkenbaar aan de volgende aanhalingstekens: `...'. Feitelijk zijn er dus vooral [expert] meningen gegeven.

Met enige voorzichtigheid zijn conclusies samengevat aan het eind van elke paragraaf. Waar de indruk was dat de groep consensus had over een standpunt, is dat aangegeven.

Overzicht van de bijlagen

In de eerste bijlage staat de achtergrond van de deelnemende gebruikers. In Bijlage 2 staat een volledig programma. In Bijlage 3 staat de aanpak. In Bijlage 4 staan programma onderdelen die niet aan de orde zijn gekomen. In Bijlage 5 staan onderwerpen die wel behandeld zijn tijdens de bijeenkomst, maar die niet in dit verslag zijn opgenomen omdat ze geen uitspraken zijn van gebruikers maar van Wikiwijs. In Bijlage 6 staat de gebruikte theorie en in Bijlage 7 staat een tabel als aanvulling op de theorie.

Totstandkoming van dit verslag

Deze verslaglegging is gebaseerd op een audio-opname die is gemaakt van 16.00-17.30 uur en aantekeningen van Sander Mulder.

Met vriendelijke groet,

Sander Mulder, oprichter/eigenaar Yppah

Inbreng Gebruikers Advies Groep

Inbreng over metadatering

Als eerste onderwerp voor wat betreft 'functionaliteit' is de metadatering besproken.

'Ik heb nog steeds problemen met de metadatering. Vanuit de Digischool is het redelijk goed geregeld, maar er moet mijns inziens eens goed met de kam doorheen worden gegaan. De aanleverende bron is niet van uniforme kwaliteit. Je moet een vakinhoudelijke redactie opzetten en dus niet een aantal studenten van de PABO zoals in het verleden wel eens is gedaan.'

'KlasCement van de Belgen doet de metadatering vrij redelijk'

'Ik krijg bijvoorbeeld nu als community manager een mailtje beoordeling van de metadatering van een nieuw geplaatst item. Waar gaat het geplaatste materiaal en de metadatering nu naar toe en wat wil je? Wil je dat de docent die nu plaats zelf de metadatering doet?'

'In het PO zijn veel enthousiaste leerkrachten met veel leuke "dingetjes" maar het is niet meer terug te vinden.'

'Ik denk dat er meer nodig is dan metadatering. Hoe is het materiaal bedoeld? Hoe moet je het gebruiken?'

'Binnen het groen onderwijs hebben we al ervaring dat veel docenten materiaal plaatsen. Automatisch worden er al koppelingen gelegd. Als je er een controle-stap tussen plaatst krijg je namelijk het volgende probleem: ik heb iets leuks als docent geplaatst vandaag, dan wil ik dat morgen gebruiken in een arrangement. Dat kan niet als er nog een stap tussen zit.'

Jan-Bart de Vreede geeft toelichting over de metadata-service die Wikiwijs nu aanbiedt. Studenten van de Open Universiteit doen de metadatering. Communicatie via de email.

Kun je met elkaar metadateren? De GAG deelnemers gaven aan daar niet in te geloven. 'Een moderator is altijd nodig.'

Stel dat je met elkaar gaat metadateren dan 'kun je overwegen om vergelijkbaar met Wikipedia bij te houden wie wat wijzigt en je kan daarover dan discussies voeren.'

'Ik geloof niet dat een docent betrokken genoeg is om hieraan deel te nemen; die wil halen, misschien nog plaatsen maar metadateren of een discussie voeren over metadateren, nee daar geloof ik niet in.'

'Tegen een betaling en formele taakomschrijving krijg je docenten mee, anders niet.'

'Binnen de Digischool hebben we een open veld voor de metadatering zodat je meer trefwoorden krijgt.'

'In het PO werken we veel met projecten. Dat zou je moeten kunnen metadateren.'

Conclusie met betrekking tot metadatering

De deelnemers van de Gebruikers Advies Groep zijn het er over eens dat metadatering niet door docenten op vrijwillige basis plaats kan vinden.

Men pleit voor een betaalde taak als community manager of een service zoals Jan-Bart de Vreede die in de bijeenkomst toelicht.

Filters, kwaliteit en rating

Na de metadatering is de functionaliteit van het zoeken en vinden besproken.

Sander Mulder: Is het een zinnig filter om onderscheid te maken tussen "goede metadatering" en "discussie over metadatering/geen goede metadatering"?

'Ik wil de goede resultaten bovenaan, dus met een goede metadatering. Als iets op pagina xx staat wordt het meer discutabel'. Als er een instantie aangeeft "dit is een goede les" bijvoorbeeld SLO dan mag die van mij bovenaan staan. Kwaliteit moet bovenaan komen staan.'

'Je kan nog kijken naar het presenteren van zoekresultaten naar gelang ze gedownload zijn.'

'Tagclouds is wellicht wel een optie. Of veelgebruikte zoektermen.'

'Misschien moet je het begrip kwaliteit uiteenrafelen? Download kwaliteit is iets anders dan beoordeling door een instantie en dat is wat anders dan de rating door docenten. Kwaliteit is een lastig begrip. Het ligt deels aan degene die zoekt. Vindbaarheid en kwaliteit zijn twee verschillende dingen.'

Jan-Bart de Vreede: we hebben testjes gedaan met foto's en die leverden twee soorten van associaties op: feitelijk en emotioneel. Hebben jullie ervaring hiermee qua zoeken? Zoeken jullie altijd feitelijk?

De aanwezigen gaven aan feitelijk te zoeken, behalve het PO. 'In het PO zoeken we op activiteit.'

Sander Mulder: Heb je liever een smallere selectie waar je in gaat zoeken [dus alleen zoeken binnen "goede metadatering" of heb je liever toch zoekresultaten uit de hele database?

Men heeft een voorkeur voor het zoeken in de hele database.

'Ik vind het wel een zinnig onderscheid om te kunnen filteren op "digitaal beschikbaar". '

'Je moet wel oppassen dat er niet te veel filters komen. Als je 1.000 dingen moet aan- en uitzetten dan werkt het niet meer.'

'Je moet je voorkeuren kunnen opslaan in een profiel en je moet een check hebben of je wilt zoeken met je profiel aan of uit en een check "klopt dit profiel nog steeds?" '

'Veel docenten gaan met hun voorkeurs-filters direct naar voor hen relevant materiaal.'

'In het PO zoeken leerlingen op YouTube met zijn leervraag en hij/zij typt er achter "How to". Dit levert ook geschikt materiaal op voor "andersdenkenden" zoals hoogbegaafden en het maakt "learning by doing" mogelijk.'

'Vanuit de community heb ik hier ervaring mee. Wij hebben 5 sterren en je kan commentaar leveren. Raten en commentaar leveren wordt sporadisch gedaan.'

'Wij vragen na een download de volgende keer bij inloggen aan een docent wat hij/zij van het materiaal vond. Je kan dan ranken/raten. We zien wel meer leermiddelen met rating verschijnen maar we weten niet of dit direct hierdoor komt. Het wordt ook lastig als je veel download. Het maakt docenten wel meer bewust dat je kwaliteit kan aangeven. Het raten is niet afdoende. Wat zegt 3 sterren? Is die content bruikbaar?'

'Ik geef altijd 3 sterren voor de moeite. In het PO zijn we gewend om "plakplaatjes" te geven voor de moeite. Ik voel me moreel verplicht iets te zeggen. Zo worden wij opgeleid. Je zegt altijd "hartstikke goed gedaan". In het PO moet je misschien wel plakplaatjes kunnen uitdelen. "Leuk" en "WOW" bijvoorbeeld.'

Conclusies met betrekking tot filters, kwaliteit en rating

Het aanmaken van meerdere profielen wordt aanbevolen omdat docenten vaak op meerdere niveaus lesgeven. Er moet dan wel een regelmatige check zijn of het profiel nog aan moet staan en of het correct is.

Een login scherm met het verzoek om gedownload materiaal te raten lijkt een redelijke optie om rating bekender te maken en te stimuleren onder docenten.

Metadatering en filteren in het PO verdient wellicht extra aandacht omdat men op activiteit, project, thema zoekt.

Het begrip 'kwaliteit' in relatie tot leermateriaal verdient meer nuance dan alleen een rating met sterren. Een eerste nuancering naast rating is 'kwaliteitskeurmerk door een instantie' en 'veel gedownload'.

Een trefwoordenlijst bij het invoeren van zoektermen wordt als een goede optie gezien om het zoeken en vinden te vergemakkelijken.

Alternatieve manieren van zoeken en vinden

Door enkele voorbeelden te laten zien [Image Swirl van Google Labs, Aqua Browser van de Bibliotheek Utrecht en Inspiratoy van Pieter Crucq] is een korte discussie gevoerd over andere manieren van zoeken en vinden.

De deelnemende GAG deelnemers waren redelijk eensgezind dat leerlingen op een anderen manier door de leerstof heengaan dan docenten.

'Docenten zijn gewend om lineair door de leerstof te gaan, maar leerlingen beginnen bijvoorbeeld direct bij de toets om te zien wat

ze moeten leren. Dat heeft consequenties voor ons als docenten en voor het arrangement.'

Leerlingen hebben wellicht ook baat bij een meer associatieve en visuele manier van zoeken. Mocht Wikiwijs in de toekomst beschikbaar worden gesteld voor leerlingen dan wordt dat wellicht relevant.

We bekijken de zoekfunctionaliteit binnen Groen Kennisnet. Daar zie je rechts verfijnmogelijkheden die heel snel werkt o.a. op basis van trefwoorden.

Jan-Bart de Vreede: DaVindi gebruikt momenteel de AquaBrowser. We halen die weg vanwege de docenten omdat zij het moeilijk vonden om de leerlingen daarin te begeleiden. Zij willen voorspelbaar zoekresultaat. Wat vinden jullie daarvan?

'DaVindi wordt ook wel DaVindNie genoemd. Kinderen vanaf groep 5/6 willen niet meer in de "kinderbrowser" werken.'

'AquaBrowser is een soort mind-mapping. Voor leerlingen zou ik dat zeker niet uitsluiten.'

'Je helpt ze ook met het formuleren van zoektermen.'

'Leerlingen zijn visueel ingesteld en vinden dat de machine voor ze moet zoeken.'

'AquaBrowser helpt je nog een beetje; leerlingen kunnen vaak helemaal niet zoeken. Ze zijn niet kritisch ten aanzien van bronnen.'

'Een Google-achtige manier van zoeken vergroot de acceptatie.'

'Voor de voorhoede van gebruikers zou je misschien wel alternatieve zoekwijzen moeten aanbieden als extra functionaliteit.'

'Zou je het zo kunnen maken dat je een trefwoordenlijst krijgt? Dus als je een zoekterm intypt, dan komt er een lijst met suggesties en dan kun je doorklikken.'

Jan-Bart de Vreede: dit stond voor 1 april maar waar haal je de trefwoordenlijst uit?

'Wij koppelen het aan einddoelen en domeinen.'

Open lesmateriaal, licentie, arrangeren en uitgevers

De volgende onderwerpen zijn in dit verslag bij elkaar gezet. Ze kwamen op verschillende momenten aan de orde tijdens de bijeenkomst: open lesmateriaal en het licentiebeleid CC-BY van Wikiwijs, arrangeren en de verhouding met uitgevers.

Open lesmateriaal

'Je zou eigenlijk willen arrangeren op einddoelen die je nog moet invullen.'

Jan-Bart de Vreede licht de keuze van Wikiwijs voor "CC-BY" toe.

'Als een docent in werktijd lesmateriaal maakt dan is dat al betaald door de samenleving.'

'Veel docenten zullen denken "ik heb er al veel tijd ingestoken, ik ga dit niet delen" '

'Binnen onze community gaven wij een tegoedbon voor BOL.com als je materiaal plaatste en dat werkte goed. Mijn advies is: Wikiwijs stoppen en het geld investeren in dit soort incentives bij bestaande initiatieven zoals Digischool.'

'Binnen het groen onderwijs faciliteren we het plaatsen van materiaal per school en proberen we dat zo goed te ontsluiten dat het voor anderen vindbaar is en dat mensen er bij kunnen. Kortgezegd plaatsen ze hun materiaal in mappen die open staan voor derden.'

'Faciliteren bij het plaatsen zou o.m. moeten bestaan uit het metadateren. De bewustwording dat materiaal wel eens interessant kan zijn voor collega's is ook een proces dat aandacht verdiend.'

'Binnen het PO zou een bedankje voor het plaatsen misschien al goed werken.'

Er lijkt een voorkeur bij de GAG deelnemers te zijn voor het terughoudend communiceren over de CC-BY licentie.

Arrangeren en uitgevers

'Malmberg biedt al personalisering richting individuele leerlingen aan. De vraag is of je in de buurt komt van de kwaliteit van een uitgever?'

'80% van de docenten volgt de methode. Op sommige punten wil je afwijken van de methode. Daarin kan Wikiwijs een rol spelen.'

'De kwaliteitsnorm zit niet in onderdelen, maar zit in het totaaloordeel van de uitgever over een gearrangeerd geheel. Dat zit in een Wikiwijs arrangement niet en is er ook moeilijk in te krijgen. Een methode haal je niet van Wikiwijs af. Je zou naar andere "levels" en woorden van kwaliteit moeten kijken om uitdrukking te geven aan kwaliteit op Wikiwijs.'

'Mogelijk wordt het kostenaspect van leermateriaal belangrijker in de toekomst en wordt dat een argument bij directies of conglomeraten om zelf aan de slag te gaan.'

'In het MBO zijn we al minder methodegebonden door het competentiegericht onderwijs.'

'In het groen onderwijs hebben we het concept eigenlijk al losgelaten; we knippen het materiaal op in paragrafen die je kunt arrangeren. We werken toe naar een zelfde standaard met betrekking tot toetsing, een "proeve" '.

'Het verdienmodel is het probleem van de uitgevers.'

Wikiwijs wordt door de GAG deelnemers niet direct gezien als een talentpool/-scout voor potentiële auteurs voor uitgevers.

Conclusies open lesmateriaal, licentie en uitgevers

De deelnemers van de Gebruikers Advies Groep lijken voorstander van een impliciete communicatie over de CC-BY licentie.

Kleine incentives zoals een tegoedbon voor een webwinkel kunnen het plaatsen van materiaal een stimulans geven.

Het lesmateriaal van Wikiwijs lijkt te worden gezien als aanvulling op bestaande methoden. Dit geldt vooral in het VO met uitzondering van het MBO waar men minder met methoden aan het werken is als gevolg van competentie gericht onderwijs.

Ook uitgevers maken materiaal individueel aanpasbaar dus dit is geen onderscheid meer voor Wikiwijs. Uitgevers voegen waarde toe door een methode als geheel te ontwikkelen.

Samenwerkingsverbanden van scholen [conglomeraten] zouden onder druk van de kosten voor leermateriaal wel eens meer eigen materiaal kunnen gaan ontwikkelen.

Docenten betrekken bij Gebruikers Advies Groep

Alle deelnemers waren het er over eens dat er meer vertegenwoordigers van het PO in de GAG moeten komen. Men pleitte er voor om hen samen te laten met het VO.

Gevraagd naar het betrekken van docenten bij Wikiwijs, kwam men tot het onderstaande overzicht van voors en tegens gedacht vanuit docenten:

Wat zou docenten kunnen motiveren om gebruik te maken van Wikiwijs?	Wat zou docenten kunnen demotiveren om gebruik te maken van Wikiwijs?
Faciliteer docenten om te arrangeren [hoe niet toegelicht]	Arangeren gaat het verschil niet maken omdat veel docenten toch kiezen voor een methode
Faciliteer 'digilessen' bv. het presenteren van materiaal op een bepaald vakgebied	Uitgevers die auteurs zoeken is geen stimulans om te plaatsen; het is voor veel docenten niet de ambitie
Je moet de PABO's zeker meenemen in communicatie	Metadatering die niet goed is
Kleine vergoeding zoals een tegoedbon voor BOL.com	Docent vindt het zelf niet goed genoeg
Geef uren vanuit de school voor het plaatsen van materiaal verzorg vanuit de school een laptop; wij financieren dat door in feite minder uit te geven aan lesmethoden [leermiddelenfonds] en dit geld in te zetten voor digitaal leermateriaal	Ik gooi mijn materiaal niet te grabbel; ik heb er veel tijd ingestoken
Als je bv. games zou kunnen vinden dan is dat wel een stimulans, ook voor leerlingen die gaan er dan misschien zelfs om vragen	
Beïnvloed directies met een praatshow; zij moeten dan docenten kiezen die met Wikiwijs aan de slag gaan	

Organisatorische kant Gebruikers Advies Groep

De GAG deelnemers gaven aan behoefte te hebben aan meer duidelijkheid over een 'mandaat', de consequenties van het overleg voor Wikiwijs en een verheldering van de spelregels over beslissen wat het standpunt van de GAG is over bepaalde onderwerpen.

Nu is het gesprek exploratief van aard en heeft een bijeenkomst het karakter van het uitwisselen van individuele [expert] meningen.

De GAG deelnemers wilden graag weten wat Wikiwijs zelf verwacht van dit soort bijeenkomsten. Een scherpere formulering van verwachte uitkomsten door Wikiwijs is wellicht mogelijk.

Verder wilden de deelnemers graag weten of en hoe er terugkoppeling plaatsvindt van de bijeenkomst.

De combinatie van een bijeenkomst op een centrale plek met een goede maaltijd werd gewaardeerd.

Samenvatting

De onderstaande samenvatting is geschreven voor eventuele communicatie naar de Gebruikers Advies Groep zelf, Wikiwijs medewerkers en derden. Uiteraard moet de tekst worden gecontroleerd alvorens deze verder verspreid wordt.

Op woensdag 10 maart jl. is de Wikiwijs Gebruikers Advies Groep bijeengekomen om enkele medewerkers van Wikiwijs van inbreng te voorzien over het verbeteren van Wikiwijs.

Acht Wikiwijs gebruikers variërend van PO, ROC, VO en AOC gaven hun advies gebaseerd op ervaringen in de praktijk met Wikiwijs en andere omgevingen zoals Digischool en open lesmateriaal in de groene kolom en het primair onderwijs.

Verder heeft de Gebruikers Advies Groep advies gegeven wat motivaties zijn van docenten bij het wel of niet arrangeren en plaatsen van materiaal in Wikiwijs.

Een greep uit de adviezen die tijdens de bijeenkomst naar voren kwamen:

'Het waarderen van leermateriaal met sterren zou bij het opnieuw aanloggen kunnen worden gevraagd door Wikiwijs. "U heeft de vorige keer het onderstaande materiaal gedownload; kunt u de kwaliteit hiervan aangeven met sterren?" '

'Ontwikkel meer nuance in het maken van onderscheid in kwaliteit. Naast het geven van sterren kun je denken aan het aantal malen dat materiaal is gedownload en een kwaliteitskeurmerk door instanties.'

De deelnemers van de Gebruikers Advies Groep zijn het er over eens dat metadatering niet door docenten op vrijwillige basis plaats kan vinden. Men pleit voor een betaalde taak als community manager of een metadataer-service.

Een trefwoordenlijst bij het invoeren van zoektermen wordt als een goede optie gezien om het zoeken en vinden te vergemakkelijken.

Tot slot werd een koppeling met de dagelijkse praktijk in het onderwijs voorgesteld, namelijk einddoelen. 'Je zou eigenlijk willen arrangeren op einddoelen die je nog moet invullen.'

Om docenten mee te krijgen is het gewenst om 'een betaling in te stellen en de werkzaamheden op te nemen in een formele taakomschrijving'.

Voor toekomstige bijeenkomsten van de Gebruikers Advies Groep zoekt Wikiwijs nog deelnemers o.a. uit het PO. Je kan je aanmelden via Edward Severin [info@wikiwijs.nl].

Bijlage 1: Deelnemers Gebruikers Advies Groep

Niet de gehele Gebruikers Advies Groep was aanwezig. De Wikiwijs-gebruikers die op deze dag deelnamen waren:

Naam	Onderwijs	Motivatie deelname GAG
Elke Das	PO	Ik ben leerkracht en edublogger, ik verzorg ICT op onze school, het idee van delen spreekt me erg aan, er wordt al veel gedeeld in het PO maar de kwaliteit kan vergroot worden, Wikiwijs kan helpen het kaf van het koren te scheiden
Arie van de Graaf	MBO	Groen onderwijs, ik ben geen docent meer maar ben nu projectleider onderwijsinnovatie, we gebruiken al een eigen systeem en kunnen dus gebruikservaring inbrengen, insteek bij arrangeertool is dat je kunt individualiseren
Peter Daub	-	Wij vinden educatie over consumeren belangrijk en zijn benieuwd of er verbandingen zijn met Consumers International
Harry Bezemer	VO	ICT Coördinator, wij zien kansen om kosten te besparen op leermiddeluitgaven met Wikiwijs en soortgelijke initiatieven voor open leer materiaal
Bert van den Berg	VO	Docent Biologie/ANW, tevens ICT-coördinator, lesmateriaalontwikkelaar
Hans Balder	MBO	Projectleider e-leren en docent Informatica, we proberen ook richting leerlingen web 2.0 en content delen te implementeren
Thijs Heijman	VO	ICT- coördinator, probeer meerwaarde te laten zien, zelf docent geweest NT/SK, auteur geweest voor Wolters Noordhoff, nu werk ik aan een kennissysteem in de groene kolom
Willem Korevaar	VO	Docent AK, ICT- coördinator, ben bij Kennisnet communitymanager en vaklokaalbeheerder bij de Digischool

Bijlage 2: Programma

Op hoofdlijnen wordt de volgende aanpak voorgesteld voor de bijeenkomst.

15.30 – 16.00

Edward en Sander en Jan-Bart zijn gastheren en ontvangen de deelnemers.

16.00 – 16.15 Start

- ✘ Voorstellen in 1 minuut: wie ben je, waarom doe je mee in GAG? Verder kennismaken kan tijdens het eten.

Sander licht toe waarom er voor een externe facilitator is gekozen.

16.15 – 16.20 Agenda

- ✘ Verwachte uitkomsten vanuit Edward/Jan-Bart
- ✘ Onderwerpen zoals aangegeven door de GAG
- ✘ Aangeven dat Jan-Bart tijdens het eten de planning tot en met september zal toelichten alsmede hoe de inbreng van vanavond verwerkt gaat worden

16.20 – 17.00 Onderdeel 1. Functionaliteit

Exacte prioritering volgde uit stemming onder gebruikers.

De volgende onderwerpen zijn toegelicht door Edward Severin omdat ze al opgepakt worden door Wikiwijs:

- ✘ Eénmaal aanmelden
- ✘ De kaders "leerniveau" en "doelgroep" vind ik niet helder. In de tabbladen staat de onderwijsvorm, en het materiaal is natuurlijk voor leerlingen/studenten. Die kunnen ook lesmateriaal "ombouwen." [LS leerlingen/studenten vormen nu niet de doelgroep van Wikiwijs]
- ✘ Toegankelijke leesvormen voor anderslezenden; de grootste doelgroep daarbinnen wordt gevormd door de dyslectici, die gewoon binnen het mainstream onderwijs mee moeten draaien.

De volgende onderwerpen zijn geagendeerd tijdens de bijeenkomst:

Functionaliteit

- ✘ Zoeken en vinden
  1. filters
  2. metadatering
  3. rating

- ✘ Ideeën spuien over het optimaliseren en / of uitbreiden van de functionaliteit
- ✘ ontwikkelen

Open lesmateriaal

Hopen dat docenten open materiaal vinden en gaan gebruiken; mogelijk veranderen business van uitgeverijen. Wel gebruiken maar niet voor comm. doelstellingen [een hoger dan CC-BY]; het streven blijft zoveel mogelijk open materiaal; professionalisering zou ook betaalde cursussen kunnen zijn bv. via WikiWijs. Punt van discussie voor deelnemers [ik gok allemaal open].

Betrekken docenten

Toel. iedereen online krijgen bv. omgebouwde

17.00-17.25   Onderdeel 2. Betrekken

2a. Hoe kunnen we meer docenten betrekken in Wikiwijs?

- ✘ Hoe betrekken we docenten en dan met name de docenten uit de bestaande vakcommunity's?
- ✘ De acceptatiegraad van Wikiwijs in het onderwijsveld
- ✘ Facilitering van docenten die lesmateriaal willen/kunnen maken. Op welke wijze kan dat gerealiseerd worden binnen/buiten Wikiwijs?

2b. Gewenste communicatie tussen GAG en Wikiwijs

17.25-18.00   Onderdeel 3. Zenden & samenvatten

Jan-Bart neemt het woord en zal relevante informatie vanuit Wikiwijs delen — onder meer vernieuwingen tot en met september 2010. Verder zal hij middels een korte reflectie op de inbreng van deze bijeenkomst een indicatie geven hoe de gebruikersinbreng verwerkt gaat worden.

18.00-19.00   Onderdeel 4. Hoe verder?

Inclusief platform keuze om uit te wisselen

Bijlage 3: Aanpak

Aanpak

16.20 – 17.00   Onderdeel 1. Functionaliteit

Bij het eerste onderdeel 'functionaliteit' is het nog niet bekend welke onderwerpen prioriteit krijgen van de gebruikers.

Afhankelijk van de definitieve lijst zal een gesprekstechniek of creatieve techniek voorgesteld worden. Op 4 maart a.s. staat een bespreking gepland.

Aanpak

17.00-17.25   Onderdeel 2. Betrekken

2a. Hoe kunnen we meer docenten betrekken in Wikiwijs?

- × Hoe betrekken we docenten en dan met name de docenten uit de bestaande vakcommunity's?
- × De acceptatiegraad van Wikiwijs in het onderwijsveld
- × Facilitering van docenten die lesmateriaal willen/kunnen maken. Op welke wijze kan dat gerealiseerd worden binnen/buiten Wikiwijs?

Bijlage 4: Niet behandelde programma onderdelen

2b. Gewenste communicatie tussen GAG en Wikiwijs

Om docenten te betrekken in Wikiwijs is het goed om eerst helderheid te verschaffen waarin je hen wilt betrekken. Uitgaande van de gedachte dat Wikiwijs een community in wording is, kun je sturen richting een vitaal netwerk met de gepaste binding tussen leden van het netwerk.

Als gespreksmodel voor beide onderdelen van 'betrekken' stelt Sander Mulder voor om de netwerktheorie van Wielinga te nemen [coherentiecirkel, zie Bijlage 7]. De belangrijkste vragen en middelen tijdens de creatieve discussie zijn dan:

1. Wat gaat de docenten/gebruikers van Wikiwijs <i>binden</i> binnen de Gebruikers Adviesgroep?	D.m.v. associatie een lijst met bindmiddelen opstellen
2. Hoe gaat <i>kennisuitwisseling</i> plaatsvinden tussen de docenten/gebruikers van de Gebruikers Advies Groep onderling en met Wikiwijs?	Positiebepaling van docenten in de cirkel en nadenken over interactie.
3. Hoe wil Wikiwijs dat de deelnemende docenten/gebruikers van de Gebruikers Advies Groep hun <i>positie binnen het netwerk ervaren</i> ?	Eigen positiebepaling [m.n. ambassadeur vs. 'constructieve feedback' gever

Bijlage 5: Onderdelen niet opgenomen

De onderstaande onderdelen zijn niet opgenomen in dit verslag omdat het voornamelijk toelichting betrof door Wikiwijs en daarmee geen gebruikersinformatie betreft. Voor de volledigheid zijn de onderwerpen hier wel op een rij gezet.

Er is er toelichting gegeven door Edward Severin en Jan-Bart de Vreede op de onderstaande onderwerpen:

- ✘ Eénmaal aanmelden
- ✘ Toegankelijke leesvormen voor anderslezenden
- ✘ Nieuw filter 'kosten'
- ✘ UserVoice
- ✘ Metadateerservice

Tot slot is de presentatie van Jan-Bart de Vreede [onderdeel 3 van het programma] niet opgenomen in dit verslag. Het betrof een presentatie van de plannen tot aan 1 september 2010.

Bijlage 6: Gebruikte theorie

Dit hoofdstuk is bedoeld om het begrip over participatie van gebruikers, community building, af te stemmen met de opdrachtgever.

Medezeggenschap of participatie?

Uit beschrijving van het change proces bij Wikiwijs¹ blijkt dat de raadpleging van docenten/gebruikers formeel is opgenomen in de beslisstructuur van de Wikiwijs-organisatie.

Hieronder wordt verwezen naar de participatieladder welke ontwikkelt is voor jongerenparticipatie door Hart. Jongeren is vervangen door docent/gebruiker; volwassenen door Wikiwijs-medewerkers.

Medezeggenschap of raadpleging impliceert een zekere vrijblijvendheid voor de vragende organisatie. Het advies of de raadpleging van docenten/gebruikers kan ter zijde worden gelegd door Wikiwijs.

Participatie is ruimer dan medezeggenschap. Hart [1992] beschrijft verschillende manieren waarop docenten/gebruikers kunnen participeren². Om dit te duiden, spreekt hij over een participatieladder. Hoe hoger de participatie op deze ladder staat, hoe steviger de invloedpositie van docenten/gebruikers is. Het laagste niveau op de participatieladder is geïnformeerd worden, dan komt geraadpleegd worden, adviseren, coproduceren en tenslotte meebeslissen. In 'Bijlage 7: Participatieladder' staat de volledige participatieladder van Hart.

Als we kijken naar de intentie uitgesproken tijdens het intake gesprek op 4 november jl. dan spreekt Wikiwijs de ambitie uit om docenten/gebruikers te laten participeren op niveau 5 of 4 in termen van Hart, zie onderstaande tabel:

Niveau 5	<i>Geconsulteerd en geïnformeerd: een project wordt door Wikiwijs-medewerkers ontworpen en geleid, maar docenten/gebruikers worden hierover uitgebreid geraadpleegd. De meningen van docenten/ gebruikers worden meegenomen.</i>
Niveau 4	<i>In opdracht, met informatie: Wikiwijs-medewerkers nemen het initiatief om docenten/gebruikers inspraak te geven, terwijl de docenten/ gebruikers worden geïnformeerd over het doel en de werkwijze van de activiteit. Een voorbeeld hiervan is een bijeenkomst, die bedacht is en georganiseerd wordt door Wikiwijs-medewerkers. De docenten/ gebruikers werden hierover in het begin over geïnformeerd en kunnen op basis hiervan besluiten al dan niet mee te doen.</i>

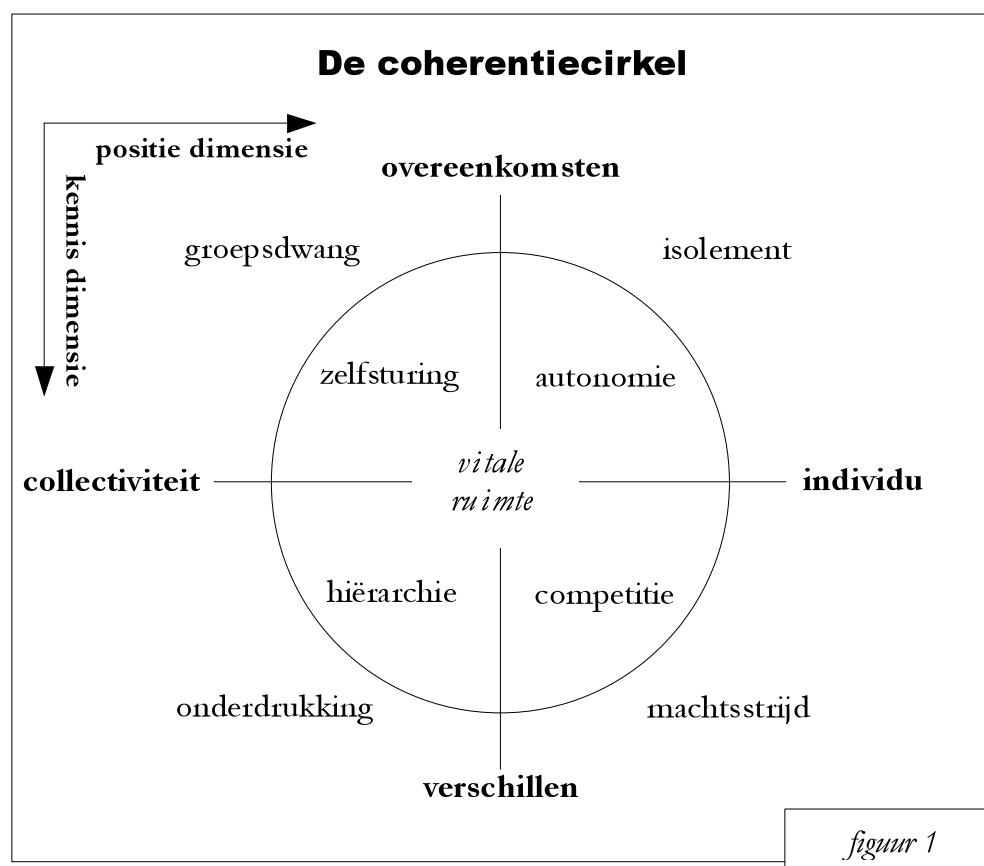
¹ Changeproces Wikiwijs, Cathelijne van der Veen, versie 9 november 2009

² Hart, R. A., Children's Participation: From tokenism to citizenship, UNICEF International Child Development Centre (now Innocenti Research Centre), Florence, 1992. Hart is een regelmatig aangehaalde bron, zie o.m. Unicef's Child and Youth Participation Guide. Hart baseert zijn ladder op Arnstein, Sherry R. "A Ladder of Citizen Participation," JAIP, Vol. 35, No. 4, July 1969, pp. 216-224.

Yppah heeft deze ladder kort besproken met Edward Severin. Hij kwam daarbij tot docenten/gebruikers participatie op niveau 5. Dit kan worden meegenomen in de bespreking van het formele change proces bij Wikiwijs.

Binding of geen binding tussen deelnemende docenten/ gebruikers?

Eelke Wielinga laat in zijn proefschrift 'Netwerken als levend weefsel' [2001] zien welke mechanismen aan een gezond netwerk ten grondslag liggen. Wielinga biedt als een van de weinigen een theorie, die de nadruk legt op creativiteit en verbondenheid als drijfveren achter een goed functionerend netwerk. Het succes van netwerken ziet hij in mensen die een omgeving weten te scheppen waarin zij zich met elkaar verbonden voelen en samen creatief worden. Wielinga heeft kenmerken van levende systemen gecombineerd met zijn ervaring uit de groepsdynamica en is zo tot een model gekomen dat inzicht geeft in de relatie tussen kennisontwikkeling, creativiteit en verbondenheid.

In het door Wielinga ontwikkelde model, de 'coherentiecirkel' (zie bovenstaande figuur), wordt zichtbaar hoe netwerken functioneren. Afhankelijk van het type netwerk en de fase waarin het verkeert, kan een netwerk in elk van de vier kwadranten van de coherentiecirkel goed of slecht functioneren. Netwerken functioneren goed binnen de cirkel in het midden van de coherentiecirkel, door Wielinga de 'vitale ruimte' genoemd. De vitale ruimte is de cirkel tussen de vier uitersten van

overeenkomsten en verschillen in kennis (verticale as), en tussen individu en collectiviteit in de ruimte voor wederzijdse beïnvloeding (horizontale as). In deze ruimte zijn er genoeg verschillen en overeenkomsten in kennis en is er een juiste verhouding tussen individu en collectiviteit, waardoor een bereidheid tot inzet en afstemming binnen het netwerk ontstaat. Dit leidt tot een taakverdeling, waardoor synergie mogelijk wordt.

Vanuit literatuur over binding in combinatie met Wielinga's coherentiekringel kan nagedacht worden over de vraag 'Wat zijn de vitaliserende en regressieve interactiepatronen van de gebruikersadviesgroep van Wikiwijs? Om deze vraagstelling te beantwoorden zijn de volgende deelvragen relevant:

1. Wat gaat de docenten/gebruikers van Wikiwijs *binden* binnen de Gebruikers Adviesgroep?
2. Hoe gaat *kennisuitwisseling* plaatsvinden tussen de docenten/gebruikers van de Gebruikers Advies Groep onderling en met Wikiwijs?
3. Hoe wil Wikiwijs dat de deelnemende docenten/gebruikers van de Gebruikers Advies Groep hun *positie binnen het netwerk ervaren*?

Een onderliggende vraag is feitelijk: is het noodzakelijk om binding na te streven tussen docenten/gebruikers van de Gebruikers Adviesgroep of is een groep autonome individuen voldoende [met waarschijnlijk als consequentie dat de samenstelling van die groep sterk wisselt over de tijd]?

Om deze vragen te kunnen beantwoorden is verder onderzoek naar binding in netwerken nodig in interactie met de Gebruikers Advies Groep.

Een eerste indicatie kan wel verkregen worden uit de deelnemers van de Gebruikers Advies Groep over hoe zij zelf binding en hun positie in het netwerk willen zien.

Ambassadeur of constructief feedback-gever?

Tijdens het intake gesprek bleek dat Wikiwijs wellicht twee rollen voor ogen heeft van docenten/gebruikers in de Gebruikers Advies Groep: die van ambassadeur [lees 'believer'] en die van 'constructief feedback-gever'.

De inschatting van Yppah is, dat die twee rollen slechts in een beperkt aantal individuen te combineren is. Voor veel deelnemers zullen die twee rollen meer gescheiden moeten zijn.

De vraag werpt zich op of de huidige deelnemende docenten/gebruikers deze scheiding van rollen ook voorzien. Een eerste indicatie hierover kan wel verkregen worden uit de deelnemers.

Bijlage 7: Participatieladder

Een vaak gebruikte indeling in niveaus van participatie is de zogenaamde participatieladder, die in 1992 is ontwikkeld door R. Hart. Deze participatieladder voor jongeren is een aangepaste versie van een eerder instrument om participatie van burgers in het algemeen te meten. Deze ladder is reeds in 1969 door R. Arnstein gemaakt [Arnstein, S. A ladder of citizen participation].

De participatieladder kent acht niveaus van participatie, waarbij de eerste drie niveaus volgens Hart niet tot werkelijke jongerenparticipatie mogen worden gerekend. Ze worden echter wel vaak als jongerenparticipatie gepresenteerd.³

Niveau 8	Initiatief en uitvoering door jongeren en volwassenen samen: jongeren werken samen met volwassenen op een gelijkwaardige manier. Dit niveau wordt door Hart beschouwd als de ideale situatie, waarbij gelijkwaardigheid en wederzijds respect erg belangrijk zijn.
Niveau 7	Initiatief en leiding bij jongeren: jongeren bedenken, organiseren en leiden zelf een project zonder tussenkomst van volwassenen. Op dit niveau hebben jongeren de volledige hand in het project. Dit type participatie komt in Nederland met name voor binnen jongerenorganisaties. Hierbij vragen jongeren zelf subsidie aan en bepalen hun eigen beleid en werkwijze.
Niveau 6	Initiatief bij volwassenen, jongeren beslissen mee: hierbij gaat het om projecten waarbij volwassenen de aanzet geven, maar die gezamenlijk met jongeren uitgewerkt worden.
Niveau 5	<i>Geconsulteerd en geïnformeerd: een project wordt door volwassenen ontworpen en geleid, maar jongeren worden hierover uitgebreid geraadpleegd. De meningen van jongeren worden meegenomen.</i>
Niveau 4	<i>In opdracht, met informatie: volwassenen nemen het initiatief om jongeren inspraak te geven, terwijl de jongeren worden geïnformeerd over het doel en de werkwijze van de activiteit. Een voorbeeld hiervan is een bijeenkomst, die bedacht is en georganiseerd wordt door volwassenen. De jongeren werden hierover in het begin over geïnformeerd en kunnen op basis hiervan besluiten al dan niet mee te doen.</i>
Niveau 3	Afkopen: Jongeren lijken gehoord te worden, maar worden vooral gebruikt om de indruk van jeugd vriendelijkheid te wekken. Panels op conferenties waarin jongeren plaats nemen zijn een veelvoorkomend voorbeeld. Jongeren mogen iets zeggen, bereiden zich hier ook op voor, maar met hun stem wordt niets gedaan.
Niveau 2	Decoratie: Jongeren worden gebruikt om een activiteit van volwassenen een bijzonder karakter te geven. Een voorbeeld hiervan is het gebruiken van ontwerpen van jongeren voor een wijk slechts te gebruiken als illustratie bij een boekje over wijkvernieuwing. Vanaf niveau 4 begint volgens Hart werkelijke jongerenparticipatie, waarbij niveau 8 ook de hoogste of meest pure vorm van participatie is. In principe neemt de mate van initiatief en keuzevrijheid van de jongeren met het hoger komen op de ladder toe.
Niveau 1	Manipulatie: hierbij worden jongeren gebruikt voor doelen van volwassenen, waarvan zij zelf niet op de hoogte zijn. Een sprekend voorbeeld hiervan zijn kinderen of jongeren die in een demonstratie lopen met een spandoek, waarvan zij zelf de boodschap niet begrijpen.

³ Bron/vertaling participatieladder R. Hart: <http://www.move-me.nl/index2.php?page=participatieladder>

